

HOE TE HERKENNEN?

Botulisme blijft een aandachtspunt

Gebruik geen pluimveestrooisel in runderstallen. Pluimvee is een belangrijke besmettingsbron van botulisme.

We ontvangen jaarlijks een aantal meldingen over acute sterfte van meerdere koeien, met daarbij soms dieren met verlamingsverschijnselen. Bij deze signalen kan worden gedacht aan botulisme. Botulisme komt bij runderen niet vaak voor, geschat wordt op ongeveer tien tot vijftien bedrijven per jaar. Als het voorkomt, is de schade op het getroffen bedrijf vaak aanzienlijk. Hoe zorgt u ervoor dat op uw bedrijf botulisme geen kans heeft?

Botulisme wordt veroorzaakt door gifstoffen die worden geproduceerd door de bacterie *Clostridium botulinum*. Besmette runderen sterven in de meeste gevallen. Bij het rund zijn de belangrijkste symptomen verlamingsverschijnselen van het voorste deel van het maagdarmkanaal (tong en keel) of van de achterhand.

Eigenschappen

De botulismebacterie produceert een zeer krachtige en snelwerkende toxine (gifstof) en er zijn meerdere typen van deze bacterie. Het rund is erg gevoelig voor de gifstoffen van type C (afkomstig van watervogels) en D (afkomstig van pluimvee). De bacterie is een sporenvormer en daardoor goed beschermd tegen temperatuursinvloeden en verschillende desinfectiemiddelen. Als de leefomstandigheden gunstig zijn (een warme, eiwitrijke, zuurstofarme omgeving, zoals in ondiep water of in een kadaver) dan vermenigvuldigen de sporen zich snel en komen massaal toxinen vrij. De toxinen kunnen maandenlang in kadaverresten aanwezig blijven. Runderen kunnen de bacteriën en de toxinen binnenkrijgen via opname van besmet water of ruwvoer.

Aanpak van botulisme

Er zijn geen medicijnen tegen botulisme. De aanpak van botulisme bestaat uit preventieve maatregelen. Pluimvee is een belangrijke besmettingsbron. Laat runderen daarom niet in contact komen met pluimvee(mest). Gebruik geen pluimveestrooisel in runderstallen en geen pluimveemest op grasland. De botulismebacterie kan voorkomen in wildkadavers. Verwijder wildkadavers altijd uit het grasland, ook om te voorkomen dat ze mee worden ingekuild, met als risico dat de koeien later op stal besmet kuilvoer krijgen gevoerd. De opname van 1 gram kada-vermateriaal dat besmet is met de toxine, kan voor een volwassen rund al fataal zijn.

In warme zomers kan botulisme explosieve sterfte onder watervogels veroorzaken. Ziet u veel dode watervogels? Raak deze niet zelf aan, maar meld dit dan aan het waterschap in verband met botulisme. Aviaire influenza (vogelgriep) is daarnaast ook een belangrijke oorzaak voor massale sterfte van onder andere watervogels en moet gemeld worden bij NVWA. Gebruik oppervlaktewater met dode vogels niet voor beregening of drinkwater, voordat is uitgesloten of sprake is van botulisme. Bij een vermoeden van een botulisme-uitbraak onder rundvee wordt geadviseerd om gestorven dieren voor sectie aan ons aan te bieden. Dan kan de bacterie of het toxine worden aangetoond. Daarnaast is het aan te raden om zo snel mogelijk alle dieren te vaccineren die (mogelijk) zijn blootgesteld aan botulinum-toxines. De verdachte bron, ruwvoer of drinkwater, moet vervangen worden.